

โบราณคดี

พิมพ์เป็นครั้งแรก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

หม่อมเจ้าทศวิบูลย์ภักดี ทองแถม

ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๓

ประสูติ ๒๔๒๓
สิ้นชีพตักษัย ๒๔๘๒

คำนำ

หม่อมเจ้าหญิงเครือมาศวิมล ทองแถม เมื่อยัง
ทรงพระชนม์อยู่ มีพระอัยยาศัยประกอบด้วยเมตตา
อาทรเป็นอย่างยิ่ง พระคุณชั้นนี้ได้ปรากฏแก่ใจของผู้ที่
ได้รับพระกรุณาจากพระองค์ท่านเป็นอย่างดีแล้ว.

แม้ในทางพระศาสนา พระองค์ท่านได้อุปถัมภ์เป็น
นิตยกาล ไม่ละเพราะแต่สงฆ์นิกายใดนิกายหนึ่ง ทรง
บำเพ็ญกุศลตามกาดธัมม ในโอกาสที่จะทรงบำเพ็ญได้
เมื่อพระองค์มาสิ้นพระชนม์เสียเช่นนี้ จึงเป็นเหตุให้
เกิดความสงสัยแก่คนหมู่มากที่ได้รับพระกรุณาจาก
พระองค์ท่าน.

หนังสือเล่มนี้เป็นธรรมพืดส่วนหนึ่ง พิมพ์เป็น
ธรรมบรรณาการอุทิศถวายสนองพระคุณ หม่อม
เจ้าหญิงเครือมาศวิมลในวสานธัมม.

๗

ชอกศอนั้จงบังเกิดเป็นสุขสมบัติแก่หม่อมเจ้าหญิง
เครือมาศวิมล ส้มคววรแก้คคภทุกประการ ฯ

พระวิสุทธโชภน วัดมทรณพ์

พระมหาหนู ”

พระมหาจวง ”

พระชัน^ห ”

พระวิสุทธิสมโพธิ วัดพระเชตุพน

พระครูฐาปนกิจประสาธ ”

พระมหาบุญ ปุณฺณศิริ ”

พระครูอมรโชสิต ”

พระมหาปลอด วัดสระเกษ

ตอนจิตต์

ขอประเดิม เติมกลอน อักษรผสม
กรประณม กัมประณต รตนะ
ประพันธ์พจน์ บทส่อน กลอนประหัด
ขอคุณพระ ไตรรัตน์ เป็นฉัตรทอง.

อันร่างกาย คายเกิด เหมือนเช็ดหุ่น
ส่วนบาปบุญ หนุนนำ ตามสนอง
เราไม่เผา มันก็เผา จนเราของ
ฟังคุณอง ฟอนเห็น เป็นพยาน.

อย่าดูถูก มดแดง ว่าแรงนิด
อย่าแข่งฤทธิ์ อวดอ้าง แก่ช้างดำ
ถึงตัวตาย ไว้ชื่อ เขาดีอนาน
ให้ลูกหลาน ชื่นหลัง เขาอย่างเรา.

พระเพลิงผดามุ นานครั้ง ยังไม่ยาก
อันเพลิงวาก เหลือทน เผ้าตนเผา
เผาสุรา เมรัย พอหายเมา
อันความเซดา เมามาก หายยากนัก.

เมื่อทรัพย์สินมาก หลากมา บุญญาช่วย
 คนที่บ่รวย ก็จจะหาย หน่ายก็รัก
 ถ้าไรทรัพย์สิน อับบุญญา ชะตาพัก
 บ่รวยก็หนัก รักก็หน่าย ค่อยคตายลง.

อันดมทวน ก็ไม่บ่วน เหมือนดมปาก
 กตั้นก็ง่าย คายก็ยาก ถ้าหากหลง
 อย่าเชื่อนัก มักดับ จะคับโครง
 อย่ายอมโยง ยอดจุมุก ถูกผู้ชาย.

น้อยที่รัก มากที่ชัง ระวังตัว
 ฟังดงहतัก บักรวด กัณหวัดหาย
 ถึงยามเข็ย อย่าเข็ย เดีมีอนชาย
 เครื่องภิปราย ถูกผิด คิดว่าครุ.

คัวนุกเด็ก รังเด็ก พอเหมาะว่าง
 โคะจะแข่ง แรงข้าง ข่างอดตุ
 ไม่มีเท่า เต่อยคดอง มองดู
 วิสัยบุ ไรหัว คัวยังจร.

ชาติเด็กร้าย หัวจะทลาย ชิงดาญเด็ช
 เกิดอกเกิดอ ดางที่ ยังมีหนอน
 ยืนมณี่ มีคำ กับวานร
 เห็นดัก่อน แด่วังคิด บัดทองเปลว.

เห็นว่างาม ขย่ำตระกราม ตะกตะนั๊ก
 อันหลุมรัก ลึกดุ่ม กว้าหลุมเหว
 วิสัยพาด พาดพา ไปหาเดว
 อันคนเหวด เหวดฉัน กว้าคัมเดน.

ผู้หลงเถื่อน กู้ก้อง พอร้องรับ
 ผู้หลงหับ คั่นหา สุดตาเห็น
 กำผัวหาม เมียคอน ร้อนเป็นเขน
 หกคะเมน ไต่ถวด อดดเขาโย.

อันวาจา ทักถ้าว ส่อชาวชาติ
 มารยาท ส่อสกุต ประยุมโหน
 เขาตวงหน้า เป็นกระจก ถกตวงใจ
 ชดาดัย ลึกรู้ ดูสายบัว.

เมื่อเข้าไพร ไร่พำ เป็นอาว
 เข้าหานุช เนื้อนุ่ม ต้องยืมหัว
 ดากแดงค์ อยู่ไหน ก็ในคัว
 ตีหรือชัว อยู่ทีใจ เป็นนางงาน.

น้ำพึ่งเรือ เต็มพองป่า คำราเก่า
 สักคัวพองฝน คนพองข้าว เจ้าพองศาล
 เห็นว่าชัว ขยำเพื่อขัง ระวังการณ
 เห็นว่าตี ขยำเพื่อศาล นิยมชม.

อันหวานดิน กินตาย คายก็ยาก
 เพราะหวานปาก น้ำตาล พาดจะชม
 ว่าจุกพา ต้องดอย เพราะแรงลม
 มดตายถม น้ำผึ้ง เพราะคดถึงรส.

มะนาวกลม ใครกตัง คอยคตังเคด้า
 ปลายหนามแหลม ใครเหลา เต่าจนหมด
 เอาน้ำตาล มาฝาก กับปากมด
 กคคอกคค เข้าคู้ รูกถกกัน.

ช้างนอนตาย ทั้งตัว ใบไม้ปิด
 ปกความผิด ว่าไม่รู้ คุณำชน
 ไม่มีไก่ ไข่เบ็ด เทศน์ประชน
 อันเผือกมัน ผิดกับกตอย น้อยไปฤฯ.
 จงนุ่งเจียม ห่มเจียม อย่าเทียมเจ้า
 เขากินข้าว เราก็ก้าว ภาระนั้นหรือ
 ไม่เห็นควร แล้วยำชน เข้ายันมือ
 อันโง่คือ เครื่อองประดับ ดำหรับพาด
 องค์กรามดกษณ กัยยังหลง แก่มำรัส
 คุกวางผิด เตี้ยต้อค นำส่งตำ
 อย่าโทษเขา เหมากกรรม นำบันคาต
 ถ้าพุ่งสำรำน ต้มคิด ไม่ผิดเวร.
 แมดงฝัง คดิ่งเคดำ เอาเกษร
 แมดงวันงอน ว่อนปอง แต่ของเหม็น
 อันโทษเขา เข้าใจ เทำไรเดิน
 โทษคนเห็น เต็มคา ว่าไม่รู้.

อันบาปกรรม นำยก เข้าพกยักษ์
 ด่วนบุญผลัด ให้นุชย์ จนสุดหู
 อยากรเป็นหมอ เขาปลาหมอ มาเป็นครู
 เจ้าบัง ข้างทาง ระวังมัน.

ฆ่าควาย อย่าเสียตาย แก่เม็ดพริก
 ถูกเขาหยิก รักหยอก ออกจะขัน
 เห็นดิบหน้า อย่าเหมา เขาทศกรรวิ
 ดิบหน้านั้น ย็น้อย กว่าหน้าคน.

อันน้ำด็ก หยั่งได้ เท่าไรด็ก
 ใจมนุษย์ ดุดนึ๊ก ด็กฉงน
 น้ำไม่เซาะ เเกาะไม่พัง เจ้าวงวน
 วิดัยผลด ที่จะเผดัด เพราะเหตุมี.

แข่งเรือแพ ใครจะแพ้ มีพายด้
 เห็นสุดรู้ วาดนา ค้องดำหนึ
 อันน้ำน้อย ย่อมแพ้ แก่อกคัก
 ถ้าน้ำมี มากจะ ชำระไฟ.

คนไม่ฟัง ขย่าสอน บอนอย่าบอก
 น้าหนักๆ ยังกระดก ออกนอกโห
 ชั่วแต่ดี หมอตุ อยู่ที่ใจ
 โกลด์หรือโกลด หมอตุ อยู่ที่ตา.

ฝูงกระต่าย หมายถึง พระจันทร์เจ้า
 มองดูเงา เดี่ยวให้ชัด วาดนา
 หงส์ก็หงส์ พงศา กากีกา
 อยู่ยอดหญ้า หวังจะเยี่ยม เทียมยอดค่าง.

ดูอาวาด อาจรู๋ ดูวิหาร
 คชดาร์ อาจรู๋ ดูที่ทาง
 เห็นแต่แม่ แดดอด คดอดนาง
 มองเห็นข้าง เท้าหมู ไร่อะไร.

อินน้ำร้อน ปลาเป็น เห็นไม่ยาก
 ถ้าน้ำมาก ปลาตาย นินายไซ
 เมื่อถูกเจ็บ ต้องจำ ใต้น้ำใจ
 หนึ่งหนึ่งไว้ สองต่อม สามคอบแทน.

กระตั้นขี้ด้าย หรือจะวาย กระแต่กดิน
 ดวงแขวน หรือจะไว้ คารวแหน
 ผู้มีบาท ไซ้บาท คนขาดแควน
 ที่แร้นแค้น เศรษฐี มีตำรา.

ยอมบ่าวไพร่ ไซ้ยอ ต่อเสด็จกิจ
 ยอดนิต อาจารย์ ขานต่อหน้า
 ยอญาติมิตร พึงยอ ทั่อดับตา
 ยอคนบ้า ยุยอ ขอทั้งใบ.

แต่ดีเท่า ก้าวย่าง ยังพดั่งพดาด
 อันนักปราชญ์ จะมีพดั่ง บ้างไหน
 ถ้าห็นค้ เหตุกดี ค้เป็นไฟ
 ไม้ค้อไม้ หมันต์ ยังมีเพลิง.

ถ้านิ่งได้ ใจค้ ผู้มักเข้า
 แม่ไม้ก่ด้าว พ่อไม้ว่า ก็อย่าเหตง
 เมื่อแมวดตาย ไม่อยู่ หนูตะเฒง
 เด่นเกิดเทง กตางทุ่ง มุงอะไร.

คนหัวด้าน มันได้ อยากรได้หัว
 หัวไม่มี ไค้แหวน แผลนไฉน
 คนตาบอด ได้แว่น แหงนดูโย
 มีเพชรไทย เรือนทอง ค้องรอรบ.

อันควายแก่ แด่หา แต่หญ้าอ่อน
 หตานจะอ่อน ยายยา คาไม่หัดบ
 จะคูมิตร คู่สหาย เมื่อไรทรัพย์
 ยามเรายับ ช่วยปลิด คือมิตรแท้.

หนทางไกล ไปไม่พัก คงจักถึง
 ถึงตั้งขัง เพียรขุด มุดกระแด่
 รู้ว่าค้น ค้นค่า ที่ค่าแย
 เอาเท้าเหย่ ถานหยอก นอกตำรา.

ถ้าพลังปาก เตี้ยคีต ต้นความดี
 ถ้าพลังบาท ศึกค้นไม้ ไครรักษา
 ทะเดน้อย รอยโค ไคราคา
 เหตุค้นหา ปกหัว ไม่กต้วแพง.

อันความจริง หนึ่งจริง ตั้งนียาก
 กิณปุนมาก ร้อนท้อง ไม่ต้องแหง
 ดีเต็มคำ หรือจะทำ เป็นดีแดง
 พระอินทร์แปลง ก็ยังรู้ ว่าอินทร์ปลอม.

ถ้าถูกหม้อ ถูกควาน ใช้งานคดอง
 โดหะต้อง เข้าไฟ ตะดาหยดอม
 ตมดอกหญ้า ไปพลง ค่างพะยอม
 ตมพอหอม ดูปอหาย ระคายคัน.

ฝูงหมาหมี มีเขา เต่ามีหนวด
 เขี้ยวระกวด มิงา จะนำขัน
 อันกองไฟ ใครเห็น ไม่เป็นควัน
 มนุษย์นั้น ไหนจะพัน คนนินทา.

อันนินทา กาเด เหมือนเต่า
 ไม่ชอกช้ำ เหมือนเขามัด มากวิตธา
 หูจะฟัง ชังหู คุชังตา
 เอาหนามมา ขอกเด็น ไม่เป็นกร.

ขอของรัก ห้ามนัก ตำราขอ
 ริมแต่พอ หวานปาก เมื่ออยากหวาน
 คุก้ำดัง เราก่อน จึงรอนราญ
 คุ้เข้าหาญ หักคำมพร้าว ท้าก้ำดัง.

ถึงมีปาก ก็เปล่า เหมือนเต่าหอย
 เป็นผู้ข้อย ยาคี้ ไม่มีขดง
 ข้องไม้คี่ คู้เท่าไร ก็ไม่ดง
 ส่วนเสียงสังข์ ฟังเคลือบ ก็เหลือเพราะ.

ทำxonสัก ต้องซื้อ ๕ ๕ ขดสาร
 จะใช้งาน ต้องใช้ ให้พอเหมาะ
 ถ้าหกด้ม คนเห็น เป็นหัวเราะ
 ให้เขาเยาะ เถ่่ง่ายๆ ไม่อายฤา.

เอาพิมเส้น แดงเกลือ ก็เหลือคิด
 พระขรรค์กฤษ แดงพร้าว ควรค่าหรือ
 เอาหลังมือ พดิกมา เป็นหน้ามือ
 โดงเขากือ ความจริง เป็นมิ่งเมือง.

เห็นข้างซ ซข้าง เขาอย่างข้าง
เห็นเมืองกว้าง ก็ระกว้าง เขาอย่างเมือง
มีเบี่ยน้อย หอยน้อย อย่าพดอยเป็ดื่อง
พ้ามักเห็ดื่อง ยามเย็น เห็นทุกคน.

ถ้าหากดี ชาติ มีชาวกล้า
การทำนา ก็คงได้ ไหมไรผด
เมื่อเวทมนต์ ไม่หาย ฟังใช้กถ
นกอยู่บน เมฆมืด ยังติดตั้ง.

ฝูงหิงห้อย น้อยแสง จะแข่งแชน
ตั้งกระแต่ เตียงให้ ตะม้ายตั้งซ
จะแข่งเขา เราต้องรู้ ตุกำตั้ง
แข่งระฆัง เคาะฆ้อง ต้องทำดาบ.

ซุมนรก มิใช่ โบกขระณ
เปลวอัคคี มิใช่ท้อ กระสินธุ์สาย
อันน้ำแสบ มิได้หวน เป็นตาดทราย
เห็นอบาย ว่ามัน ชนพิลึก.

เขาของดี มาดี กับกระเบื้อง
 ทองจะเปิดอง หมดสั้น หินไม้ดีก
 หญิงกับชาย ไก่ดักัน มันพิลึก
 เพียงแต่นึก ก็ไม่ทรอ เหมือนสอพอง.

อย่าดูถูก งูพิษ ฤทธิมันร้าย
 หมองูตาย เพราะงู คู่สั้นอง
 เป็นผู้ใหญ่ เขาอย่าง คั้นขังทอง
 การสอดส่อง เป็นวิสัย ผู้ใหญ่ยง.

ถ้าโง่หนัก มักตก จะลำบาก
 เมื่อมีบุญ มีต้องฆ่า พระยาหงษ์
 หวังไม้จริง ทั้งไม้ ไม้ดีเป็นพง
 ต้องตดองค้ ดงหนึ่ง ค้างหวอดม.

อันรดปาก หากหวาน ก็หวานเค็ด
 บรเพ็ด ก็ไม่มาก เท่าปากขม
 ถึงมีดคม ก็ไม่มาก เหมือนปากคม
 รดหวานขม ก็ไม่มาก เหมือนปากคน.

ต้นบอนคัน ก็ยังหย่อน กว่าบอนปาก
 พอแว้งกราก มักจะกราว รวากับฝน
 ชยาเชื้อใคร ไต้เหนือ เชื้อใจคน
 ชยาเชื้อชน โดดเซตา เบบัญญา.

คนปากมาก เหมือนสุนัข มันหอนเห่า
 เห่าเปล่า ๆ มันไม่กัด ดอกแข่งชา
 เห่ากระโชก โชกแด ก็แต่ตา
 หมาไม่กล้า มันจึงเห่า ให้เรากลัว.

เด่นกับหมา หมาเคด็ย เข้าเดี่ยปาก
 เด่นกับสาว สาวคด็ย มาค้อยหัว
 ดีแดง ๆ ชยาเห็น จำเป็นัว
 ฐู้สัถกถัว ก่อนกล้า ได้ทำทาง.

การรู้หลบ ดื้อนเร้น จะเป็นปีก
 การรู้หัก ปราชญ์เห็น จำเป็นทาง
 รักกันนัก มักไม่ยึด จะจืดจาง
 รักกับชัง รังจะเปลี่ยน เวียนกันไป.

Y 99195

เป็นหลักหิน อยาตมจ ว่าคงหลัก

ไปมาผดัก บ่อยเข้า เสาจะไหว
น้ำใจคน ปนคันทา อย่าว่าไป
ตั้งทั้งหลาย พ่ายฤทธิ์ อนิจจัง.

คนที่เกลียด ชังเรา เท่าฝันเดือน
ที่รักเรา น้อยเหลือ เท่าฝันหนึ่ง
สิ่งที่ทำ คำที่พร้อง ต้องระวัง
ดูหน้าหลัง ให้รอบ จึงกอบการ.

เป็นแม่เรือน เปรียบเหมือน เป็นรากแก้ว
เสียรากแล้ว ต้นใบ ไม่ไพศาล
ถึงสิบลู ก็ไม่ถึง หนึ่งช้านาญ
สิบเราจน ก็ไม่ถึง หนึ่งเราเอง.

ถ้าก้านัก มักบิน ดั้นแรงฝน
ถ้าอ่อนนัก มักคน จะล้มเหง
กายเป็นหลัก ปากเป็นรั้ว คนกดัวเกรง
ขันตะเบ็ง ส้อมแต่หนาม จะชามฤ.

ผีเรือนตัว ชั่วร้าย ไม่ได้โทษ
 กระดือโหด เห็นกราย ไล่กระดือ
 อย่างจับปลา ในหนอง ทั้งสองมือ
 ถ้าจะถือ ถือให้มัน - คั้นให้ตาย.

อย่าพ่ายเรือ ทวนแถว กระแสเชี่ยว
 ถึงมีเรือ แรงก็แพ้ กระแสสาย
 เป็นสัตว์ มีแต่อับ รับแต่อาย
 เป็นชาติชาย แม่ชัว ก็ชายชาญ.

อันคนพาด หวานพจน์ เหมือนรดอ้อย
 กอดร้อย ไปปดาย จะคดตายหวาน
 ไม่มีเหยื่อ ไหนปลา จะมาพาน
 ระวังหวาน หวานเป็นดม ชมเป็นยา.

มีมดหมอ ที่ไหน ทายไม่ผิด
 เห็นศักดิ์สิทธิ์ กรรมชัด วาดนา
 ดูเยี่ยงกา แต่อย่า เอาอย่างกา
 ดูด่าให้หา แต่อย่าคิด ให้ผิดทาง.

กินข้าวต้ม ไฉนกลาง ระวังร้อน
จงหยิบช้อน ค่อยๆ ตัก ปากกระถาง
เจ้าชู้ยักษ์ มักไม่ วยตระวาง

ค่อยๆ ถาง ค่อยๆ ถาก ไม่อยากกิน
อย่าใจเร็ว ค่อยได้ จะวายเป็น

อย่าพกนุ่น ไว้ในอก จงพกหิน
เพียงนุ่งเชียว อย่าเด็ดยว ว่าองค์ชินทร์
ต้องเดินดิน ดอกหนา อย่าทะนง.

อย่าหลงนัก รักเมีย จะเสียชาติ
มันกัชาติ กาไก่ มีไร่หงส์
ที่สูงนัก อยากรได้ ไร่พระองค์
ขึ้นทรง บั้นบาย จะวายเป็น.

ถ้าสูงนัก มักล้ม เพราะลมพัด
ถ้าต่ำนัก มักจืด เพราะหัดประหาร
ที่รู้น้อย พดอยใจ ไปว่าคาญ
ที่รู้มาก ยากนาน เพราะถารู้.

โพธิ์ว่า อย่าหลง ทะนงจิตต์
จงปกปิด หน้าหลัง ระวังดี
เห็นว่าชวน เซดอย จึงพดอยยู่
อย่าตั้ง หดงหัก จักมีเวร.

จรเข้ คับหนอง คดองจะยาก
จะชักตาก ไล่เรือ ก็เหลือเช่น
ถ้าใจดี ผู้เข้า ทุกเข้าเย็น
นัยน์ตาเห็น ชั่งตา จะพวยบ.

เขาคู้กัน ก้นกาง เข้าวางไม้
เขาเคราะห์ร้าย ร้ายบ้าง พังไม้ค้ำพิท
ถ้าทรพย์มาก ปากดี มีคนนับ
ถ้าไร้ทรพย์ อับระภาค จะยากนาน.

เจ้าท่านเกตุยด อย่าเกตุยด ฆะดมเจ้า
การุญเขา ผู้ผิด อย่าคิดผดาม
ไม่เม้นกง อย่าเห็น ว่าเป็นการ
ผู้ผิดพาด เสร้ผิด ไซ้กัจจ.

ถ้ำร้าง ชังที่ฝาก ในรักด้วย
 ถ้ำร้างม้วย เห็นชัง ดังภูผา
 มิใช่เงา ก็ไปคืน เขามันงา
 ซ้ำปฐา โถหิต ผิดโบราณ.

หยิบกิ่ง่าย หายกัฏฐ์ อยู่เป็นที่
 คางจระมี ชยาเคด้า คางกับหวาน
 อันเรือนดำม นาดี้ ชยาชคราน
 กิจในบ้าน เป็นสมบัติ ของสัตว์.

อย่าตั้งู ให้กา จะพามาป
 กางจะคาบ งูกิน แด่วบินหนี
 เขากระคูก แชนคอก ก็ว่าดี
 สวรรค์มี อยู่กับเขา เรานรก.

จะดูบหน้า ก็ประทะ ประจุมุก
 พุดไม่ถูก ไตคัม มันคัมอก
 กัดันไม่ไหว คายไม่ออก วยอกนก
 ต้องคาพก คายาม ไปตามเวร.

พ่อไม่แก่ แม่ไม่ตาย หรือหมายพิง
 เพียงตั้ง แบกหาม ไปตามเข็ญ
 ไม่ใช่พระ ก็พลอย คอยประเคน
 จะแต่เห็น น้ำกับฟ้า พัวพัวจิ่ง.

ถ้าปลูกผัก หมั่นตัก วิจารณ์
 จะปรากฏ ดอกใบ ส้มใจหวัง
 คนอ้มก่อน คุณคร ที่ทำยจิ่ง
 อิมที่หลัง ดังขาม น้ำตาย้อย.

ลงกระโต ตามคัน โบราณว่า
 ให้คืบหน้า ตั้งหลัง ตั้งตะห้อย
 อย่าถูกร บัญกรรม ว่าทำน้อย
 จำนวนร้อย หดายหนึ่ง ให้พึงตรง.

อันหญิงหม้าย ชายอย่า คำราห้าม
 เพราะน้ำคดำ ชุ่มมิ้ว บัวจิ่งหมอง
 ถ้าหญิงหม้าย ชายมรณ พอนอนครอง
 ฝ่ายหญิงสอง ชายโสด ไม่โหดนัก.

เมื่อเรียนผูก ต้องเพียร เข้าเรียนแก้
 ให้รู้แน่ แก่ผูก ตุกดัก
 เรียนแต่ผูก ไม่แก้ แย่ตาดัก
 ใครเขาจัก ตามแก้ ก็แย่งกัน.

ไม่ถูกถาม อย่าตระกรม ตะกรดถ้าว
 ใก่ด้ามหวอ มิใช่ยาม ตะกรมชั้น
 กัดัวไฉนหน้า กัดัวไฉนหลัง ระวังกัน
 คนทุกวัน แปดเหลี่ยม แดแปดคม.

คนหน้าเนื้อ ใจเลื้อ ก็เลื้อคอบ
 ช้างนอกกอดบ หวานไฉ่ ช้างในชุม
 มธนาถเกิดยง ก็ไม่ถัน ถึงคนกอดม
 เรือกว่าดม เหลี่ยมมดบ ตบตะแดง.

ฝนจะตก เท่าไร น้ำไม่ขัง
 เทียวไหลหลัง ดงคู รุระแหง
 รดไม่รู้ ดูจวก ที่ตักแกง
 จนในแหวง เบรี่ยอหวาน ไม่พานรู้.

อันสุรา นารี ก็พมัตร์
 หน้ากษัตริย์ จะเป็นหน้า พระยาหนุ
 คนด้วยกัน คั้นส่ง ให้ดังรู
 มิใช่บุ ไซ้แม้ง อย่าแสร้งยุ.

เดื่อจะกดิน อย่าไปขึ้น เข้าแหกปาก
 อารามอยาก กินเนื้อ เดื่อมันคุด
 เขาตะโก มาปลุก จึงถูกคุด
 โทษท่านมุ เราผิด กิดคุดโย.

อันภษา คำมาก อย่าอยากห่ม
 คุพอดม พองาม ตามวิสัย
 ด้วเท่าเด่า เเงเท่าเรือน เมื่อนเขาใคร
 จะทุกข์ใจ ไร้ทรัพย์สิน อับบัญญัติ.

อันตัวคำ อวดทำ สิงหนาท
 มิใช่ปราชญ์ อวดคิด ปฤษณา
 อุดต่ำห้วาย เวียนเวาะ เกาะนาวา
 ถึงจะร่ำ ก็ได้พรว้า สองเล่มงาม.

จงฟังหู ใ้หู คุไว้ก่อน
 อย่าหนาวร้อน ก่อนใช้ มิได้ถาม
 ฟังให้ดู ฐูให้แน่ จึงแฉความ
 ถ้าถามตาม หลุกหลิก จะพลิกแพลง.

ตากับอด สอดตา เข้ามารู้
 ทำนออกครุ อวดฤทธิ์ คิดจะแฉลง
 ไม่รู้จัก เเงหัว ตัวเท่าแมง
 จะดิ้นแรง ยืนตาย อายแก่เมต.

ที่ชวากหนาม อย่าตระกราม จะเสียเกือก
 ที่รวเรือก อย่าตระกาย จะขายกฏ
 ม้าดำพอง ก็ยังตอง พาดพยศ
 ภูเขาคน ตัดง่าย กว่าใจคน.

อันความรู้ ท่วมหัว ตัวไม่รอด
 บุญญาชอด หย่อนสติ ไม่ผลิตผล
 มีวิชา คำชั่ว จะมีจมนด
 คัดอยู่บน ด้คยอยู่ล่าง เป็นตั้งรอง.

เห็นขงแดง ไม่ได้ ใจริกๆ
 หนึ่งเหือซิก ตกปลา ตามท่าหนอง
 ทุกรักกัถัว ชักทำ หน้าเป็นฟอง
 คาขุนหมอง คองไฟ มิได้ละ.

ดิบคน ดิบปัญญา รากามาก
 ถึงเป็นนาค เนื้อทอง คงต้องปะ
 รมศึกเวฬุ อาวุธ สุดขำนะ
 รมโมหะ เวฬุปัญญา ก็ทำแพ้.

คนปากมาก ปดมาก มักไม่ผิด
 กะพินิด เป็ดอกหน้อย ต้องพลอยแน่
 จะเด็ดไ้ ไม้แน่น ต้องแก่นแท้
 อย่ำระเง้ เชื้อฝอย จะดอยดม.

เกดัดไม้แห้ง แร้งไม้แท้ อย่ำแพ้ยาก
 คุหอยทาก ปากเหิร เติษขรม
 คมก็คม อยู่ในฝัก รักจะคม
 จะเวียนขรม ขมใน เหมือนได้บัว.

เขากระຈก ต้องเท้า เสร้าราคา
 เปรียบภรรยา กาด ที่ข่มขู่
 กัดเพราะรัก หนักเพราะดำ คำรากัด
 มิใช่จิว อย่าควาด ปราชญ์จะแกลน.

เดินตามทาง หนามไหน คงไม้ปัก
 อย่าหาญหัก ปั้นคอก ทำนอกลแณ
 เห็นขบาย ไฟเรือง ว่าเมืองแมน
 ประวังแดน หนีเสือ ก็เห็ดอเคราะห์

ต้นแดงปลาย ไคร่ครวงญ ให้ถ่วงถัก
 อันไม้ดี มักดอย กระจอกเงา
 คายก็ตาย โดยดี มีหมอนเมาะ
 อย่าเทียบวเหาะ เหวิตาย ฮายมนุษย์.

อย่าจุดได้ ค่ำคอ คอจะร้อน
 ถ้ำดำคร มีปลา ไม้ขำยุค
 ไม่นกหน้า เผื่อแรง แรงจะชุก
 สูงที่สุด ยังดัม เพราะดมพาน.

อดัยเด้อ หรือจะเบือ เนือมฤค
 อดัยอ๊ก หรือจะวอย กระทบหาญ
 อดัยคร ห่อนเบือ ชดธาร
 อดัยเพลิงผดาม ห่อนเบือ ซึ่งเชื้อไฟ
 เมื่อเรานิด คิดขง พอหวังพัน
 อดัยคิดวน คณหา สักคราไหน
 ใจไม่ตะ ตะแต่ปาก ก็ยากใจ
 อดัยเมื่อไร ก็เมื่อนั้น ชักกลปา.

อดัยเกิดแก่ เจ็บตาย ของใครเล่า
 เป็นของเรา เพราะมัน ตามคณหา
 จงหยิบตรี ไตรลักษณะ อดัยศักดิ์
 เจ้าเช่นฆ่า ฟาดฟัน ให้บรรลัย.

มัจจุราช นายเรา เขาเป็นแน่
 ค่างก็แต่ เรือช้า อย่าสงสัย
 คั่นแคว้น พัดนคัม ตับลงไป
 เราก็กัด บ้าช้า มาทุกวัน.

อันทานคือ ภาวนา อย่าเลยละ
 อดสำหะ ดับสร้าง ทางสวรรค์
 นิตย์ตั้ง คณิพพาน ไม่นานครั้น
 เกษมสันต์ แด่นสุข สันทุกภัย.

จพระบิต สันสอน กตอนคติ
 อ่านแล้วตรี ครอบความ ทุกคำไข
 ขออำนาจ คุณพระ วิษณะตรี
 เป็นขงชัย นิตร์กัน ผู้อ่านเฮย ฯ

จบ

ร.พ. อักษรเจริญทัศน์ เชียงสะพานเสาชิงช้า ถนนบำรุงเมือง พระนคร
 นายเชื่องทรง เจ้าของผู้จัดการ. ประชุม พิเศษมาจะ ผู้พิมพ์โฆษณา ๘๒